

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Ο αρχιεπίσκοπος Κύπρου Φιλόθεος, σε Εγκύκλιο επιστολή του το 1735 αναφέρει τα εξής σημαντικά για τη μονή και την εικόνα της Αγίας Νάπας:

«Εἰς τὴν σεβασμίαν ταύτην καὶ ἀγιάτατην τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου μονῆν, Ἀγίαν Νάπαν, ἣ ὅποια καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, τόσον, καὶ ἀπὸ τὰς θαυμαστάς προνομίας παλαιᾶς οἰκοδομᾶς, καὶ ὠραίας τοποθεσίας, ὅσον μάλιστα καὶ ἀπὸ τῶ πέτρων ἐκεῖνον ὑπόγειον, καὶ ἀγιάτατον σπηλαῖον, ἐστερημένον μὲν ἀπὸ φωτὸς τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου, πεπλουτισμένον δὲ ὑπὸ τοῦ νοητοῦ φωτὸς, δηλονότι τῆς χάριτος τῶν ἀπειρῶν θαυμάτων, καὶ συνεχῶς θαυματουργίας, ἡ κυρία τῶν ἀγγέλων, ἡ δεσποῖνα τῶν ἀρχαγγέλων, ἡ βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, διὰ τῆς θαυματουργοῦ καὶ ἀγίας αὐτῆς εἰκόνας, εἰς τοὺς μετὰ πίστewος καὶ εὐλαβείας προστρέχοντας τῷ ἁγίῳ τούτῳ σπηλαίῳ, τὸ ὅποιον μὲν τοιοῦτον καλὸν καὶ εὐσεβῆ λογισμὸν στοχαζόμενον, ἡ μὴ πορεῖ νὰ παρακινήσῃ εἰς μεγίστην κατάνυξιν τὸν εὐσεβῆ χριστιανὸν, ὥστε ὅπου μετὰ πολλῆς εὐαφείας, καὶ θερμῶν δακρύων νὰ πείσῃ καὶ νὰ προσκινήσῃ τὴν ἀχρῶτον καὶ ἁγίαν εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ νὰ τὴν παρακαλέσῃ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν γλυκυτότατον, καὶ μονογενῆ τῆς υἱὸν διὰ τὴν ἀφῆσιν τῶν ἐναντῶ ἀμαρτιῶν, πιστευόντας ἀδιστάκτως εἰς τὴν χάριν τῆς νὰ τοῦ δώσει καὶ τὴν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ αἰτητῶν»

(Μεγάλος Κώδικας Αρχιεπισκοπῆς Κύπρου).

Ἡ εἰκόνα τῆς Ἀγίας Νάπας
στὴν αρχαία Μονὴ τῆς Ἀγίας Νάπας

Ἡ εἰκόνα τῆς Ἀγίας Νάπας
στὸν αἰώνιμο ναὸ τῆς Ἀγίας Νάπας στὴ Λαμεσό

Ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας Ἀγίας Νάπας, θαυματουργή, στὴν ὁποία ἀπονέμεται τιμὴ καὶ προσκύνηση, τόσο ἀπὸ τὸν κυπριακὸ λαό, ὅσο καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκτὸς Κύπρου ἐπισκεπτόμενους τὴ μονή, ἦταν ἡ αἰτία ὄχι ἀπλᾶ τῆς οἰκοδόμησής τῆς μονῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς μεγάλης ἐκτίμησής που ἔκαιρε αὐτή. Για τὸ λόγο αὐτὸ οἱ Φράγκοι καὶ οἱ Βενετοὶ ἔκτισαν τὶς δικῆς τοὺς ἐπεκτάσεις γιὰ νὰ τιμῶν καὶ οἱ ἴδιοι τὴ θαυματουργή αὐτὴ εἰκόνα. Ἡ εἰκόνα, κατὰ τὴν περιγραφή του Olntricht Prefat (1546), ἔχει ὕψος ὅσο τὸ ὕψος ἐνὸς ἀνθρώπου καὶ εἰκονίζεται ἡ Παναγία κρατώντας τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὀρθία με τὰ χέρια σὲ στάση προσευχῆς με ἓνα μενταγιὸν στὸ στήθος, που παριστάνει τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ στεφανωμένο με κορόνα. Ἡ Θεοτόκος περιβάλλεται με παραστάσεις τῶν προφητῶν, ἡ γνωστὴ ὡς «Ρίζα τοῦ

Ἰεσσαί». Αὐτὸς ὁ εἰκονογραφικὸς τύπος τῆς Παναγίας ἀνάγεται στὴν πρωτοχριστιανικὴ παράδοση καὶ ὀνομάζεται Πλατυτέρα, συναντᾶται δε πῶς συχνὰ σὲ τοικογραφίες καὶ ψηφιδωτὰ (Παναγία Ἀγγελόκτιστη στὸ Κίτι - Κύπρος, Πλατυτέρα τῆς Ἀγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως κ.ά.). Ὁ τύπος αὐτὸς τῆς Πλατυτέρας συνήθως ἱστορεῖται στὴν ἀφιδα τοῦ ἱεροῦ βήματος. Κατὰ τὴν πληροφωρία τοῦ Prefat, ἦταν ζωγραφισμένη σύμφωνα με τὴν παλιὰ βυζαντινὴ τεκτονοποιία καὶ ἦταν ἐπενδυμένη με χρυσάφι καὶ ἀσπὴ. Τὰ χέρια τῆς Παναγίας ἦταν σημοκαπνιασμένα, ὅπως καὶ τὰ φωτιστέφανα γύρω ἀπὸ τὰ πρόσωπα τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ παλιὴ εἰκόνα εἴτε εἶχε κλαπεί ἢ καταστραφεί ἀπὸ πυρκαγιά περί το 1800. Τὸ ἔτος 1850 ἱστορήθηκε ἄλλη τοῦ τύπου τῆς πλατυτέρας, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ γνωστὴ σχολὴ τῶν Κορνάρων, που καὶ αὐτὴ ἔχει ημικαταστραφεί ἀπὸ πυρκαγιά καὶ περί το 1900 ἀγιογραφήθηκε ἀκόμα μιὰ. Ἡ εἰκονογραφικὴ σχολὴ τῶν Κορνάρων δεσπόζει στὴν Κύπρου τὴν περίοδο αὐτὴ. Τὸ ἀντίγραφο καλύπτεται με ἀνάγλυφο ἀσημένιο κάλυμμα, στολισμένο με πολὺχρωμους λίθους καὶ μενταγιὸν με τὶς εἰκόνας τῶν Προφητῶν.

Ἡ ἐφέστα εἰκόνα με τὴν ἐπιγραφή «Μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἡ Παντάνασσα ἡ Ἀγία Νάπα», εἶναι μεγάλῃ εἰκόνα, ολόσωμη, ὅπως περιγράφεται ἀπὸ τὸν Prefat, καὶ κατατάσσεται σὲ τὶς διαφοροποιήσεις τοῦ εἰκονογραφικοῦ τύπου τῆς Παναγίας σὲ στάση προσευχῆς (Orans), ὅπως ἡ Βλαχερινιώτισσα, ὅπου ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται σὲ μετάλλιο στὸ στήθος τῆς Παρθένου. Ἡ εἰκόνα τῆς Ἀγίας Νάπας εἶναι μὲν τοῦ ἰδιοῦ τύπου, ἀλλὰ με τὴν Παρθένου νὰ φέρει στέμμα καὶ με τεκτονοποιία περιορισμένη ἰταλική. Εἶναι τυπικὸ παράδειγμα τῆς φραγκοκυπριακῆς σχολῆς τῶν Κορνάρων, τῆς σχετικὰ ὑστερῆς ἐποχῆς καὶ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνάμειξης βυζαντινῆς, λατινικῆς καὶ κυπριακῆς τεκτονοποιίας.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

«ΑΓΙΟΣ ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ»

- Ἡ Ἀκαδημία δραστηριοποιεῖται σὲ τὶς πρὶ κατω τομεῖς
- Α) Μουσεῖο Ἀρχαιοτήτων καὶ Βυζαντινῶν εἰκόνων
 - Β) Ὁργάνωση μεταπτυχιακῶν σπουδῶν ἐρευνας Πολιτισμῶν Μέσης Ἀνατολῆς καὶ Κυπριακῆς Ἀγιογραφίας
 - Γ) Βιβλιοθήκη γιὰ τὴν ἐρευνα καὶ μελέτη τῶν Πολιτισμῶν Μέσης Ἀνατολῆς καὶ Κυπριακῆς Ἀγιογραφίας
 - Δ) Συνεδριακὸ κέντρο γιὰ τὴν φιλοξενία Θεολογικῶν, πολιτιστικῶν καὶ εκπαιδευτικῶν συνεδρίων
 - Ε) Ἐκδοσὴ ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν καὶ λογοτεχνικῶν ἐργῶν
 - Στ) Διοργάνωση διαφόρων πνευματικῶν, πολιτιστικῶν καὶ εκπαιδευτικῶν ἐκδηλώσεων

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑΣ-ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

Διεύθυνση:

Τ.Θ. 34034, 5309 Παραλιμνί, Κύπρος
Τηλέφωνο: (00357) 23812444
Τηλεμοιότυπο: (00357) 23812450
Ἰστοσελίδα: www.imconstantias.org.cy
Ἡλεκτ. ταχυδρομείο: info@imconstantias.org.cy

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Τηλέφωνο: (00357) 23722584
Τηλέφωνο: (00357) 23721785
Τηλεμοιότυπο: (00357) 23721284

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Το μοναστήρι της Αγίας Νάπας βρίσκεται στο νοτιότερο τμήμα της επαρχίας Αμμοχώστου. Το όνομα του μοναστηριού καθώς επίσης και η θαυματουργή εικόνα της Θεοτόκου πήραν το όνομά τους από μια δασώδη κοιλάδα που προϋπήρχε στην περιοχή και στα Ελληνικά αποδίδεται με τη λέξη «Νάπα». Σύμφωνα με μια τοπική παράδοση, η εικόνα της Παναγίας βρέθηκε κρυμμένη μέσα σε μια σπηλιά.

Κατά την περίοδο των Κομνηνών (1081-1191), η φυσική σπηλιά διαμορφώθηκε κατάλληλα για να δημιουργηθεί μια λαξευτή εκκλησία του ορθόδοξου δόγματος. Το τέμπλο της χρονολογείται στο τέλος του 12ου αιώνα όταν η Κύπρος ήταν ακόμα μέρος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Δίπλα από την εκκλησία υπάρχει το αγίασμα το οποίο χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα.

Με την άφιξη των Φράγκων στο νησί (1191), δίπλα από την λαξευτή εκκλησία κτίστηκε η έπαυλη του άρχοντα της περιοχής. Τα Φράγκακια οικοδομήματα του μοναστηριού της Αγίας Νάπας - όπως ο βόρειος πύργος, οι μεγάλοι αποθηκευτικοί χώροι με σταυροθόλια στα ανατολικά και η περιτοιχιωμένη αυλή - είναι παρόμοια με αυτά στην έπαυλη των Λουζινιανών στα Κούκλια (ανατολικά της Πάφου). Η εκκλησία επεκτάθηκε με την προσθήκη ενός Λατινικού παρεκκλησίου. Όπως συνέβαινε και σε άλλες περιπτώσεις στην Κύπρο (Αγγελόκτιστη στο Κίτι, Άγιος Ιωάννης Λαμπαδιστής κλπ.), κατά την περίοδο αυτή Ορθόδοξοι και Λατίνοι απέδιδαν τιμή στην θαυματουργή εικόνα της Αγίας Νάπας. Επιπλέον, κτίστηκε το υδραγωγείο της Αγίας Νάπας, το οποίο μετέφερε νερό στην περιοχή.

Όταν η Κύπρος τέθηκε υπό Ενετική κυριαρχία το 1489, ολόκληρο το οικοδόμημα έγινε μοναστήρι το οποίο, σύμφωνα με τοπική επιγραφή, εγκαινιάστηκε το 1530. Για να λειτουργήσει ως μοναστήρι, προστέθηκε ένας μεγάλος χώρος στην εκκλησία που προοριζόταν για τους προσκυνητές. Τα δωμάτια στα ανατολικά έγιναν κελιά για τους μοναχούς. Ο πύργος επεκτάθηκε και διακοσμήθηκε με Αναγεννησιακά χαρακτηριστικά (τέλος 15ου/αρχές 16ου αιώνα) - ίσως για να το χρησιμοποιεί ο ηγούμενος. Χιλιάδες Χριστιανοί προσκυνητές διαφόρων χριστιανικών ομολογιών επισκέπτονταν το μοναστήρι για να τιμήσουν τη θαυματουργή εικόνα.

Με την κατάκτηση του νησιού από τους Οθωμανούς (1571), το μοναστήρι περιήλθε εξ ολοκλήρου στη δικαιοδοσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Τον 17ο αιώνα το μοναστήρι κατείχε τεράστια κτηματική περιουσία και η μοναστική αδελφότητα έφτασε στο μεγαλύτερο αριθμό της.

Την περίοδο αυτή έχουν κτιστεί οι ανατολικές αιφίδες (ηλιακός ανατολικών δωματίων/κελιών). Εντούτοις, το πιο εντυπωσιακό κτίσμα της Οθωμανικής περιόδου, είναι η κρήνη στο κέντρο της αυλής, η οποία κτίστηκε γύρω από το Ενετικό συντριβάνι. Η κρήνη έχει οκτάγωνο σχήμα, για να θυμίζει τα πρωτοχριστιανικά οκταγωνικά βαπτιστήρια. Είναι

φτιαγμένη από ασβεστόλιθο και πιθανόν να έχει μεταφερθεί εκεί από την Αμμόχωστο μετά την Οθωμανική κατάκτηση.

Τον 18ο αιώνα το μοναστήρι άρχισε να παρακμάζει και παρέμειναν μόνο λιγαστοί μοναχοί εκεί. Το 1758 το μοναστήρι εγκαταλείφθηκε εντελώς. Την ίδια περίοδο περίπου, ο οικισμός δίπλα από το μοναστήρι άρχισε να αναπτύσσεται όταν κάποιες οικογένειες ενοίκισαν τα κτήματα της μονής. Σύμφωνα με τις επιγραφές στις νότιες αιφίδες, ο επίσκοπος Σπυρίδωνας επισκέυασε το μοναστήρι το 1813. Από τότε ο πύργος χρησιμοποιούταν για κοινωτικούς σκοπούς. Χρησιμοποιήθηκε ως σχολείο και η εκκλησία έγινε ο ενοριακός ναός της κοινότητας.

Από το 1940 και έπειτα, όλες οι αναστηλώσεις του μοναστηριού έγιναν από το Τμήμα Αρχαιοτήτων. Από το 1978 τα κτίσματα χρησιμοποιήθηκαν ως συνεδριακοί χώροι για εξυπηρέτηση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών και του Συμβουλίου Εκκλησιών Μέσης Ανατολής. Με την ίδρυση της Ιεράς Μητροπόλεως Κωνσταντίας-Αμμοχώστου το 2007, ο Μητροπολίτης Βασιλείος εξέγγειλε την ίδρυση Πολιτιστικής Ακαδημίας υπό την επωνυμία «Άγιος Επιφάνιος» με έδρα την ιερά μονή. Σκοπός της Ακαδημίας είναι η ανάπτυξη των θεολογικών, ιστορικών και εκπαιδευτικών μελετών με την παρουσίαση εκθεμάτων σε μουσείο και την οργάνωση συνεδρίων στους χώρους του μοναστηριού της Αγίας Νάπας.

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΑΓΙΑΣΜΑ - ΠΗΓΑΔΙ

Μέσα στη σπηλιά υπάρχει ένα πηγάδι το οποίο, κατά την παράδοση, ανορύχτηκε αρχικά για να ικανοποιεί τις ανάγκες σε νερό των ανθρώπων που κατέφευγαν εκεί για να σωθούν από τις επιδρομές των πειρατών. Πιθανόν να αποτελείσει και βαπτισματικό χώρο. Στη συνέχεια το πηγάδι θεωρήθηκε ως το αγίασμα της Θεοτόκου της Αγίας Νάπας και πολλοί λαμβάνουν από αυτό θεραπείες σε διάφορα προβλήματα υγείας.

Η ΤΙΜΙΑ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

ΖΩΝΗ

Το 1899 ο C. Enlart αναφέρει την ύπαρξη Αγίας Ζώνης της Παναγίας της Αγίας Νάπας από τον 15ο αιώνα. Η Αγία Ζώνη, βοηθά πολύ τις άτεκνες και δύσστοκες γυναίκες. Η αρχική Αγία Ζώνη κλάπηκε στις αρχές του 20ου αιώνα. Σήμερα υπάρχει αντίγραφο της Αγίας Ζώνης και πολλοί πιστοί προσέρχονται στη χάρη της για να βοηθηθούν στα διάφορα προβλήματά τους.

